

Відгук

**офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента кафедри
теорії та методики фізичної культури Сумського державного
педагогічного університету імені А. С. Макаренка**

Рибалка Петра Федоровича

**на дисертаційну роботу Шинкарьової Олени Дмитрівни
«ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЕВО-
РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

**подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі
знань 01 – освіта/педагогіка за спеціальністю 015 – професійна освіта (за
спеціалізаціями), спеціалізація – теорія і методика професійної освіти.**

Актуальність обраної теми.

Актуальність теми дисертаційної роботи підкреслюється радикальними змінами у підходах до підготовки конкурентоспроможного фахівця. Сучасна професійна освіта висуває підвищені вимоги до модернізації освітнього процесу та сприяє формуванню професійних компетентностей випускників закладів вищої освіти, спрямованих на освіту й самоосвіту протягом життя.

Орієнтація на особистість як найвищу цінність вимагає переосмислення та вдосконалення традиційних форм і методів навчання у вищій школі, пошуку нових, більш ефективних прийомів організації навчального процесу.

Традиційна система фізичного виховання у закладах вищої освіти не повною мірою сприяє ефективному вирішенню проблеми збільшення рухової активності, взаємодії розвитку духовного, психічного й фізичного здоров'я студентів. Комплексний підхід до формування розумових і фізичних якостей особистості, вдосконалення фізичної підготовки до активного життя й професійної діяльності знаходиться на низькому рівні. Отже, ефективним засобом забезпечення оптимального обсягу рухової активності може слугувати дозвіллево-рекреаційна діяльність.

Професійна майстерність проявляється, на погляд дисертантки, в високому рівні професійних знань, умінь і навичок, творчих здібностей, педагогічних прийомів і педагогічної техніки, професійної мобільності, творчого саморозвитку й самореалізації, певної системи ціннісної орієнтації на ведення здорового стилю життя.

З огляду на зазначене проблема формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності, яка порушена у дисертаційному дослідженні Шинкарьової О. Д. є своєчасною та актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.
Дослідження проведено у межах кількох наукових тем, виконаних відповідно до пріоритетних напрямків наукових досліджень кафедри теорії і методики фізичного виховання навчально-наукового інституту фізичного виховання і спорту Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» – «Перспективні напрямки підвищення якості професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту» (№0117U005556) та «Теорія і методика профільного навчання старшокласників за спортивним напрямком в умовах безперервної освіти» (№ 0108U002431).

Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (протокол № 8 від 1 березня 2019 року) та Міжвідомчою радою з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології Національної академії педагогічних наук України (протокол № 6 від 26 листопада 2019 року).

Ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі.

Основні наукові положення, методичні підходи, висновки і рекомендації дисертації О. Д. Шинкарьової достатньою мірою обґрунтовані, базуються на аналізі фундаментальних праць відомих вітчизняних і зарубіжних вчених та підтверджуються необхідним і достатнім обсягом фактичного матеріалу та обсягом вибірки. Зібраний у результаті педагогічних тестувань матеріал оброблено адекватними методами статистичного аналізу і представлено в роботі достатньою кількістю таблиць, дані яких дозволяють стверджувати про достовірність зроблених висновків. Авторкою логічно сформульовано структурні компоненти: мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, які відповідають темі дисертації.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що: *вперше* обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвілєво-рекреаційної діяльності, а саме: 1) зміцнення мотиваційного потенціалу за рахунок формування ціннісної установки на здоровий стиль життя засобами дозвілєво-рекреаційної діяльності; 2) інтегральне поєднання традиційних методів навчання з інноваційними, спрямованими на активізацію професійної мобільності та моделювання професійних ситуацій, пов'язаних з дозвілєво-рекреаційною діяльністю майбутніх бакалаврів фізичного виховання і спорту; 3) збагачення професійно-творчого досвіду майбутніх бакалаврів у контексті залучення до організації дозвілєво-рекреаційної діяльності; *уточнено* сутність поняття «формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до

організації дозвіллево-рекреаційної діяльності»; особливості стилю життя здобувачів вищої освіти та визначення їх мотиваційних пріоритетів в дозвіллево-рекреаційній діяльності; *удосконалено* зміст робочих програм навчальних дисциплін; засоби, форми і методи організації дозвіллево-рекреаційної діяльності, що має на меті підвищення якості професійної підготовки бакалаврів з фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти; *подальшого розвитку набули* наукові положення щодо методології, змісту фахової підготовки бакалаврів фізичної культури і спорту; підходів до визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності, до розробки діагностичного інструментарію дослідження.

Практичне значення отриманих результатів полягає в їхній достатній готовності до впровадження в освітній процес закладу вищої освіти; розробці спецкурсу «Рекреаційно-рухова активність та фізкультурно-спортивна реабілітація»; силабусів вибіркокових дисциплін «Спортивні ігри з рекреаційною та оздоровчою спрямованістю», «Нетрадиційні види спорту» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти; освітньої програми з підвищення кваліфікації учителів фізичної культури/викладачів/тренерів «Дозвіллево-рекреаційна діяльність».

Результати дослідження можуть бути використані під час розробки освітніх програм та навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності; у процесі навчання бакалаврів, організації тренерської практики (виробничої), позааудиторній діяльності студентів, що забезпечують самоорганізацію та конкурентоспроможність, прояв високого рівня професійної майстерності; у системі підвищення кваліфікації учителів фізичної культури/викладачів/тренерів; при розробці навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій та стати базою для подальших наукових розвідок.

Повнота викладу наукових положень та висновків здобувача в опублікованих працях.

Результати дисертаційного дослідження відображено у 29 публікаціях автора, з них 11 – одноосібних; 12 статей – у провідних наукових фахових виданнях України, 5 – у зарубіжних наукових періодичних виданнях, 11 статей та тез – в інших виданнях та збірниках матеріалів конференцій, 1 – монографія у співавторстві.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження узагальнено й висвітлено у доповідях на науково-

практичних конференціях, зокрема, міжнародних: «Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної культури учнівської молоді» (Кремінна, 2016, 2018); «Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку» (Бердянськ, 2019, 2020); «Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту» (Чернігів, 2019); «Psychology and pedagogy as sciences of formation and development of modern personality» (Wloclawek, Republik of Poland, 2019); «Problemele acmeologice în domeniul culturii fizice: (proiect instituțional)» (Chișinău, Republica Moldova, 2019); «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту» (Київ, 2020); «Стратегії розвитку сучасної освіти і науки» (Бердянськ, 2020); «Актуальні питання науки» (Бердянськ, 2020); «Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення» (Львів, 2020); «Dynamics of the development of world science» (Vancouver, Canada, 2020); «Сучасні тренди розвитку освіти: перспективи і здобутки» (Одеса, 2020); «Непрерывное образование специалиста по физической культуре в современном акмеологическом концепте» (Chișinău, Republica Moldova, 2020); *всеукраїнських*: «Соціально-педагогічний простір: виклик сьогодення» (Кремінна, 2015); «Національно-патріотичне виховання дітей і молоді в контексті ствердження суб'єктності української Держави» (Кремінна, 2015); «Система надання освіти дітям з особливими потребами в умовах сучасного навчального закладу» (Лисичанськ, 2016); «Інноваційні процеси в науці та освіті» (Бердянськ, 2019).

Результати дисертаційного дослідження **впроваджено** в освітній процес Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (довідка № 1/13 від 11.01.2021), Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» (довідка № 01-13/610 від 24.11.2020), Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» (довідка № 68-20-600/1 від 05.10.2020), та Національного університету «Запорізька політехніка» (довідка № 37-68/3151 від 27.11.2020).

Структура та обсяг дисертації

Дисертація відповідає логіці наукового дослідження і складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Текст роботи ілюстрований 23 таблицями та 23 рисунками. Загальний обсяг роботи – 321 сторінка, основний зміст дисертації – 212 сторінок. До списку використаних джерел включено 362 найменування, з яких 33 – іноземними мовами.

У вступі дисертанткою обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення дисертаційної роботи, подано інформацію про сферу апробації отриманих результатів та публікації за матеріалами дослідження.

У **першому розділі** «Теоретико-методологічні засади формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності» розкрито стан розробленості проблеми формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності; проаналізована сутнісна характеристика дозвіллево-рекреаційної діяльності у складі здорового стилю життя; обґрунтована позааудиторна робота з оздоровчого фітнесу та рекреаційного туризму як складові дозвіллево-рекреаційної діяльності; визначено структурні компоненти (мотиваційний, гносеологічний, праксеологічний, особистісний), що містять мотиваційно-потребовий, когнітивний, креативно-діяльнісний, оцінювально-рефлексивний критерії; проведено діагностику стану готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності.

У **другому розділі** «Обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності» визначено, обґрунтовано та експериментально перевірено комплекс педагогічних умов формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності. У розділі представлено кількісний і якісний аналіз результатів, які підтвердили ефективність розробленого комплексу педагогічних умов.

У позитивному аспекті необхідно зазначити структуроване, чітке визначення наукового апарату дисертації. Мета, об'єкт, предмет і завдання даного дослідження сформульовані грамотно і є конгруентні між собою. Наукова достовірність отриманих результатів досягнута завдяки вибору коректних методів дослідження, узгоджених з метою та поставленими завданнями.

Заслуговує на увагу детальний опис не лише програми, а й методичного забезпечення розробленого спецкурсу «Рекреаційно-рухова активність та фізкультурно-спортивна реабілітація» наукового дослідження; освітньої програми курсів підвищення кваліфікації учителів/викладачів/тренерів «Дозвіллево-рекреаційна діяльність»; методичних рекомендацій до проведення занять дозвіллево-рекреаційної спрямованості.

Дискусійні положення та побажання щодо вдосконалення змісту дисертації

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення результатів проведеного дослідження, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання, зокрема:

1. У тексті першого розділу «Теоретико-методологічні засади формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності» констатовано результати проведеного аналізу науково-методичної літератури, який, на наш погляд, дещо перевантажено цитуваннями.

2. У тексті другого розділу «Обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності» зустрічаються таблиці та рисунки, які несуть однаковий зміст. На наш погляд, рисунки бажано було б винести в додатки.

3. На наш погляд, при обґрунтуванні першої педагогічної умови «Зміцнення мотиваційного потенціалу майбутніх бакалаврів за рахунок формування ціннісної установки на здоровий стиль життя засобами дозвіллево-рекреаційної діяльності» доцільно було б розширити зміст аксіологічних понять.

4. Відзначаючи логіку і глибину наукової розвідки О. Д. Шинкарьової, вважаємо недостатнім проведений компаративний аналіз професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту у системі вищої освіти розвинених країн світу: доцільним видається вивчення досвіду не тільки їх фахової підготовки, але і процесу формування готовності до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності, що актуалізує потребу організації та впровадження даної практики.

5. Статистичний аналіз результатів експерименту базувався на оцінці критерія Пірсона, проте його вибір не обґрунтовано у роботі.

Водночас, варто зазначити, що висловлені зауваження не є принциповими, вони мають рекомендаційний характер і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

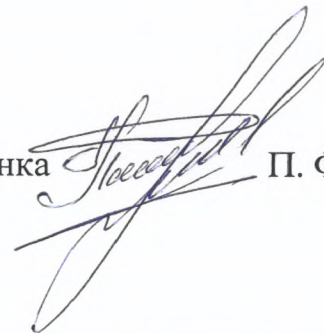
Аналіз рецензованої дисертації і опублікованих робіт дає право зробити наступний висновок: дисертаційне дослідження Шинкарьової Олени Дмитрівни «Формування готовності майбутніх бакалаврів фізичної культури і спорту до організації дозвіллево-рекреаційної діяльності», подане на здобуття ступеня доктора філософії у галузі 01 – освіта/педагогіка

за спеціальністю 015 – професійна освіта (за спеціалізаціями), спеціалізація – теорія і методика професійної освіти є самостійно виконаним, завершеним дисертаційним дослідженням, яке за своїми актуальністю, науково-теоретичним рівнем, обґрунтованістю висновків, новизною постанови, розв'язанням проблем, практичним значенням відповідає вимогам пунктів 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінетів Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12. 2015, № 567 від 30.12.2015, № 943 від 20.11.2019, № 607 від 15.07.2020) та Порядку Проведення експерименту з присудження доктора філософії, який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167. Тому Шинкарьова Олена Дмитрівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – професійна освіта (за спеціалізаціями), спеціалізація – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, доцент
доцент кафедри теорії та методики
фізичної культури Сумського державного
педагогічного університету імені А. С. Макаренка

П. Ф. Рибалко

